

*„Człowiek nie jest tylko sprawcą swoich czynów,
ale przez te czyny jest zarazem w jakiś sposób twórcą
siebie samego”.*

Jan Paweł II (Karol Wojtyła)

Program Profilaktyczny Zespołu Szkół w Mętowie

Mętów 2011 r.

PODSTAWA PRAWNA:

1. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz szkół publicznych*
2. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach;*
3. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych*
4. *Rozporządzenie z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.*
5. *Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).*
6. *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.*
7. *Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.*
8. *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.*
9. *Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.*

I.

Zespół Szkół w Mętowie to placówka w której uczą się dzieci i młodzież z wielu przyległych miejscowości: Mętów, Ćmiłów, Żabia Wola, Dominów, Kolonia Prawiedniki, Wólka Abramowicka, Nowiny, Głuszczyzna oraz uczniowie z poza rejonu, którzy z różnych powodów realizują tutaj obowiązek nauki. W skład ZS wchodzi: gimnazjum oraz szkoła podstawowa wraz z czterema oddziałami „zerówek”. W sumie uczy się tutaj ok. 500 uczniów. Szkoła nosi imię Jana Pawła II i w swojej misji promuje chrześcijański system wartości oraz jest:

- **przyjazną** rodzinie, bliską młodemu człowiekowi,
- **wspomagającą** wszystkich uczniów w rozwijaniu uzdolnień i talentów,
- **otwartą** na współpracę z samorządem, środowiskiem lokalnym, ośrodkami kultury i Kościołem,
- **zapewniającą** równość szans i sprawiedliwość społeczną,
- **wspierającą** ducha partnerstwa między uczniami i pracownikami, między rodzicami i szkołą, między społecznością lokalną i szkołą,
- **zapewniającą** dobrze zorganizowane i atrakcyjne zajęcia edukacyjne,
- **wspierającą** pogląd, że kształcenie jest procesem trwającym całe życie,
- **rozwijającą** poczucie odpowiedzialności, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego.

Szkoła nie jest wolna od różnych problemów typowych dla placówek kształcących dzieci oraz młodzież w okresie dorastania.

Największy problem z jakim borykają się nauczyciele i wychowawcy to konflikty. Są one charakterystyczne dla uczniów szkoły podstawowej zwłaszcza klas VI-VI oraz agresja - szczególnie słowna. Uczniowie nie potrafią sami rozwiązywać konfliktów w sposób konstruktywny, nie potrafią rozmawiać ze sobą o swoich problemach. Kolejny ważny problem to niska motywacja do nauki. Uczniowie zbyt dużo czasu spędzają przed komputerem, korzystając z Internetu w celu rozrywki i zabawy. Brak czasu na przygotowanie się do lekcji skutkuje zaległościami w nauce. Problem ten dotyczy dzieci z coraz młodszych klas. Uczniowie po lekcjach komunikują się ze sobą głównie za pomocą sms-ów, komunikatorów, portali społecznościowych. Prestiż w grupie określa ilość znajomych na „naszej-klasie” lub na „facebooku”. W wyniku tego uczniowie coraz rzadziej podejmują aktywność fizyczną, mniej czasu poświęcają na czynny wypoczynek a język jakim się porozumiewają jest ubogi, niepoprawny, obfitujący w liczne skróty myślowe. Dotyczy to zarówno uczniów szkoły podstawowej jak i gimnazjum.

Kolejny ważny problem dotyczący głównie uczniów gimnazjalistów to eksperymentowanie ze środkami uzależniającymi, szczególnie nikotyną i alkoholem. Alkohol zaczyna towarzyszyć prywatkom, dyskotekom oraz spotkaniom towarzyskim, staje się „atrybutem dobrej zabawy”.

Rodziny, z których wywodzą się uczniowie naszej szkoły są bardzo zróżnicowane pod względem materialnym. Różny jest też poziom wykształcenia i aktywności zawodowej rodziców. Wychowawcy w rozmowach z rodzicami zauważają ich bezsilność w rozwiązywaniu problemów dzieci, a często wręcz negowanie i odsuwania od siebie tych trudności. Rodzice, którzy pracują na zmiany, w delegacjach lub za granicą, rzadziej widują się z dziećmi, nie mają czasu na rozmowy z nimi co skutkuje rozluźnieniem kontaktów i brakiem kontroli nad swoimi dziećmi.

II.

Planując działania profilaktyczne konieczne jest określenie teoretycznej koncepcji psychologicznej wyjaśniającej potencjalne możliwości przeciwdziałania zaobserwowanym zaburzeniom.

W niniejszym programie profilaktycznym wszelkie działania powinny opierać się na podejściu poznawczo-behawioralnym, które przyjmuje, że zarówno pojawienie się dysfunkcji jak i jej eliminowanie następuje na podstawie prawidłowości kierujących procesem uczenia się. Wszelkie uzależnienie powstaje stopniowo na drodze nabywania i utrwalania pewnych zachowań. Podobnie profilaktyka i leczenie problemu odbywa się poprzez eliminowanie i zastępowanie destrukcyjnych zachowań zachowaniami nowymi, konstruktywnymi.

III.

W celu potwierdzenia postawionych hipotez oraz sformułowania prawidłowych zadań do programu przeprowadzono badania diagnostyczne.

Identyfikacja populacji badawczej.

Grupę badawczą stanowiły dwie grupy : uczniowie i rodzice. Uczniowie to dwie klasy V szkoły podstawowej oraz uczniowie gimnazjum: klasa pierwsza oraz uczniowie dwóch klas drugich obecni w dniu badania w szkole. W sumie przebadanych zostało 97 uczniów

Badani rodziców to:

- rodzice uczniów klasy IV - 13 os.

- rodzice uczniów klasy V - 10 os.
- rodzice uczniów klasy I gimnazjum - 20 os.
- rodzice uczniów klasy II gimnazjum - 11 os.
- rodzice uczniów klasy III gimnazjum - 12 os.

W sumie – 66 rodziców.

Dobór narzędzi diagnostycznych.

Narzędzie badawcze stanowiły dwie ankiety anonimowe, jedna przeznaczona dla uczniów, druga dla rodziców. Ankieta skierowana do uczniów została skonstruowana na podstawie trzech narzędzi badawczych autorstwa prof. Z.B. Gasia: EPIDAL-II, EPIDAL-IV, MOPŻ-G. Ankiety te opierają się na koncepcji zachowań dysfunkcyjnych opracowanej przez R. i S. Jefersonów, przeznaczone są do badań służących gromadzeniu danych o określonej populacji badawczej oraz zapotrzebowaniu na działania profilaktyczne w środowisku młodzieży szkolnej.

Druga ankieta zawiera ogólne pytania dotyczące oczekiwań rodziców w stosunku do treści zawartych w programie profilaktycznym oraz ich indywidualnych potrzeb.

Realizacja procedury diagnostycznej

Badania przeprowadzono w październiku i listopadzie 2010 r. roku przez pedagoga szkolnego oraz wychowawców klas głównie w czasie godzin wychowawczych. Uczniowie zostali zapoznani z celem badania oraz zapewnieni o pełnej anonimowości i braku ponoszenia jakichkolwiek konsekwencji za udzielone odpowiedzi.

Badanie wśród rodziców uczniów przeprowadzili wychowawcy w dniu 30.11.2010 r. w czasie zebrań z rodzicami

Analiza wyników badań

W wyniku analizy badań otrzymano następujące wyniki:

Ponad połowa badanych uczniów gimnazjum (**58,6%**) przyznaje się do opuszczania szkoły bez usprawiedliwienia. Na podobne zachowanie wskazuje **28,5%** badanych uczniów szkoły podstawowej.

Uczniowie pytani i stosowanie przemocy odpowiadali twierdząco:

	<i>Gimnazjum</i>	<i>Szkoła podstawowa</i>
<i>Czy pobiliś kogoś bez wyraźnej przyczyny?</i>	10,3%	9,52%
<i>Czy stosowałeś przemoc dla osiągnięcia swojego celu?</i>	17,2%	19%
<i>Czy wysługiwałeś się młodszymi kolegami?</i>	17,2%	4,7%

Z analizy wyników badań wynika, że problem przemocy dotyczy zarówno uczniów szkoły podstawowej jak i gimnazjum. Uczniowie pytani o to: ***Jak sądzisz, ile osób w Twojej klasie stosuje czasem przemoc wobec kolegów?*** – odpowiadają następująco:

	<i>kilkoro</i>	<i>większość</i>
<i>Szkoła Podstawowa</i>	28,6%	62%
<i>Gimnazjum</i>	48,2%	7%

Niepokojące są również wyniki badań dotyczące eksperymentowania ze środkami uzależniającymi. Aż **8,6%** badanych uczniów gimnazjum odpowiedziało, że próbowało palenia papierosów. Wśród uczniów szkoły podstawowej do podobnego działania przyznało się **6,5%** badanych.

Picie alkoholu bez zgody rodziców potwierdza:

- **29%** uczniów gimnazjum,
- **4,7%** uczniów szkoły podstawowej.

Uczniowie pytani o spędzanie czasu wolnego ze znajomymi korzystając z portali społecznościowych w zdecydowanej większości opowiadali się za tą formą kontaktu – **85%**.

Badani rodzice pytani o to, jakie treści powinny się znaleźć w programie profilaktycznym odpowiadali następująco:

Rozwiązywanie konfliktów	–	85%
Profilaktyka palenia papierosów	–	64,7%
Profilaktyka picia alkoholu	–	64,7%,
Sięganie po dopalacze	–	76,4%

Korzystanie z Internetu	–	70%
Problemy okresu dojrzewania	–	76,4%
Radzenie sobie z sytuacjami trudnymi	–	76,4%
Sposoby spędzania czasu wolnego	–	47%

Ponad połowa pytaných rodziców (57%) odpowiedziała, że treści zawarte w programie profilaktycznym powinny być również skierowane do tej grupy odbiorców. Rodzice opowiadali się przeważnie za wykładową formą szkoleń.

IV.

Analiza wyników badań uczniów i rodziców Zespołu Szkół w Mętowie pozwoliła na sformułowanie następującego celu, zaleceń do programu oraz wynikających z nich zadań:

Celem programu profilaktycznego Zespołu Szkół w Mętowie jest nabycie przez uczniów i ich rodziców wiedzy nt. agresji i przemocy, szkodliwości sięgania po środki uzależniające, niebezpieczeństw związanych z Internetem oraz takie usprawnienie ich funkcjonowania, które umożliwi:

- uczniom konstruktywne radzenie sobie z własną i cudzą agresją, efektywne spędzanie czasu wolnego, asertywne reagowanie na negatywne wpływy,
- rodzicom umożliwi wspomaganie rozwoju dzieci poprzez prawidłowe reagowanie na ich zachowania.

V.

Zalecenia i zadania:

1. Ze względu na nieumiejętność rozwiązywania konfliktów rówieśniczych wskazane jest:

- a) prowadzenie zajęć integrujących klasę,
- b) prowadzenie zajęć z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz konstruktywnych sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami, z własną i cudzą agresją,
- c) prowadzenie zajęć z zakresu doskonalenia komunikacji.

2. Ze względu na małą odporność części uczniów na negatywne wpływy rówieśników, program powinien zawierać:

- a) zajęcia z zakresu treningu asertywności,
- b) zajęcia z zakresu radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
- c) wskazanie konieczności i sposobów wyszukiwania autorytetów

3. Ze względu czas jaki obecnie młodzi ludzie spędzają w Internecie konieczne jest:

- a) przygotowanie uczniów na niebezpieczeństwa jakie mogą ich spotkać w „sieci”,
- b) prowadzenie zajęć z zakresu zapobiegania manipulacji.
- c) ukazanie zdrowotnych skutków długiego siedzenia przed telewizorem lub komputerem (np. wady postawy, wady wzroku, uzależnienia).

4. Ze względu na eksperymentowanie części młodzieży z alkoholem oraz innymi środkami uzależniającymi wskazane jest:

- a) prowadzenie działalności informacyjnej, ukazującej szkodliwość picia alkoholu,
- b) prowadzenie działalności informacyjnej, ukazującej szkodliwość palenia papierosów,
- c) prowadzenie działalności informacyjnej, ukazującej szkodliwość zażywania narkotyków,
- d) wskazanie na nowe niebezpieczeństwo – dopalacze.

5. Z uwagi na wąski repertuar umiejętności uczniów w zakresie spędzania czasu wolnego w sposób konstruktywny konieczne jest:

- a) ukazanie im alternatywnych możliwości i zachęcanie do brania w nich udziału,
- b) zachęcanie uczniów do podejmowania wysiłku fizycznego i aktywnego uprawiania sportu.

6. Ze względu na niską motywację uczniów do nauki konieczne jest:

- a) ukazanie im korzyści płynących z systematycznej pracy,
- b) uczenie dzieci radzenia sobie z porażkami,
- c) prowadzenie zajęć z zakresu efektywnych sposobów uczenia się.

7. Ze względu na niską świadomość części rodziców dotyczącą współczesnych zagrożeń oraz ich zapotrzebowanie konieczne jest objęcie działaniami informacyjnymi i edukacyjnymi także tej grupy odbiorców.

- a) szkolenia dla rodziców z zakresu nowego zagrożenia – dopalaczy,
- b) szkolenia z zakresu komunikacji między rodzicami a dziećmi,
- c) zajęcia z cyklu „Szkoła dla rodziców”.

8. Ze względu na dużą ilość sytuacji konfliktowych w klasach konieczne jest zorganizowanie dla wychowawców klas warsztatów szkoleniowych z zakresu sposobów reagowania i rozwiązywania sytuacji trudnych wychowawczo.

VI.

Określenie struktury i treści programu

Dla zrealizowania powyższych zadań i osiągnięcia zaplanowanego celu konieczne jest podjęcie różnorodnych działań:

- działań informacyjnych,
- działań edukacyjnych,
- działań interwencyjnych,
- działań alternatywnych.

Działaniami profilaktycznymi powinny objęte zostać trzy grupy osób:

- uczniowie,
- rodzice,
- nauczyciele,

Schemat tych działań zawarto w poniżej:

Rodzaj działań	Sposoby realizacji
Informacja	<ul style="list-style-type: none">• zajęcia informacyjne nt. alkoholu,• zajęcia informacyjne nt. nikotyny,• zajęcia informacyjne nt narkotyków,• zajęcia informacyjne nt. dopalaczy,• pogadanki, prelekcje
Edukacja	<ul style="list-style-type: none">• zajęcia z zakresu umiejętności radzenia sobie z własną i cudzą agresją,• warsztaty z zakresu treningu asertywności,• zajęcia uczące konstruktywnego wykorzystania czasu wolnego,• zajęcia z zakresu umiejętności efektywnego uczenia się,• warsztaty uczące sposobów reagowania i rozwiązywania sytuacji trudnych wychowawczo,• zajęcia z cyklu „szkoła dla rodziców”,• szkolenie nt. „komunikacja między rodzicami i dziećmi”

Interwencja	<ul style="list-style-type: none"> • indywidualna pomoc psychologiczna, • pomoc specjalistycznych instytucji pozaszkolnych,
Alternatywy	<ul style="list-style-type: none"> • akcje promocyjne, • turnieje sportowe, potyczki klasowe, • wycieczki, rajdy, • „Piknik rodzinny”, • akademie, apele, • sesje filmowe, spektakle teatralne

Poszczególne elementy programu stanowiące działania informacyjne i edukacyjne będą realizowane wg scenariuszy opracowanych przez wychowawców klas. Scenariusze te znajdują się w „**Szkolnym zestawie scenariuszy**”. Pozostałe elementy programu planowane będą na bieżąco, zgodnie z kalendarzem roku szkolnego i potrzebami indywidualnymi poszczególnych wychowawców klas. Realizatorami programu są wychowawcy, nauczyciele, pedagog szkolny oraz pracownicy instytucji pozaszkolnych zaproszeni do prowadzenia niektórych elementów programu.

VII.

Określenie strategii ewaluacyjnej.

Ewaluacja programu będzie przeprowadzana za pomocą ankiety do uczniów, tej samej, która stanowiła narzędzie do przeprowadzenia diagnozy na etapie tworzenia programu. Wyniki badań wstępnych i końcowych zostaną porównane pod koniec roku szkolnego, po realizacji poszczególnych elementów.

Aneks

Ankieta dla uczniów

Prosimy Cię o udział w badaniach, które posłużą do zmodyfikowania programu profilaktycznego w Waszej szkole. Ważne jest zatem, abyś udzielał szczerych odpowiedzi i pisał tylko to, co czujesz i myślisz (a nie to, co myślą inni lub co wypada napisać). Badania te są anonimowe, a odpowiedzi będziesz wybierać przez zakreślenie wybranej odpowiedzi.

Najpierw stawiając znak X określ swoją płć: K M
Napisz do której chodzisz klasy:

1. Zaznacz, czy jesteś zadowolony z:	Tak	Nie wiem	Nie
Szkoły do której chodzisz			
Miejscowości, w której mieszkasz			
Poczucia bezpieczeństwa, wśród rówieśników			
Tego, co spotyka Cię w szkole			
Kontaktów z kolegami			
Kontaktów z rodzicami			
Samego siebie			
Możliwości rozwoju swoich zainteresowań			
Sposobu spędzania czasu wolnego			
Stanu swojego zdrowia			

2. Zaznacz, jak często w wolnym czasie:	nigdy	rzadko	często
Oglądasz telewizję			
Chodzisz do kina			
Chodzisz na koncerty muzyki młodzieżowej			
Grasz na instrumentach muzycznych			
Uprawiasz sport			
Wypełniasz swoje obowiązki domowe			
Przebywasz z przyjaciółmi			
Spędzasz czas w samotności			
Wałęsas się bez celu			
Czytasz książki, gazety, czasopisma			
Idziesz do kawiarni lub klubu			
Korzystasz z biblioteki			
Korzystasz z portali społecznościowych (nasza-klasa, facebook)			
Spędzasz czas ze znajomymi korzystając z			

komunikatorów internetowych (np. gg, skype, messenger itp.)			
Grasz w gry komputerowe			
Modlisz się			
Pomagasz ludziom potrzebującym wsparcia			

3. Chcielibyśmy Cie zapytać o to, jak często robisz różne rzeczy: (pamiętaj, że Twoje odpowiedzi są objęte pełną tajemnicą, bądź więc tak szczerzy, jak tylko potrafisz!!)	nigdy	czasem	często
Palisz papierosy bez zgody rodziców			
Brałeś różne rzeczy, które nie należą do Ciebie			
Wysługiwałeś się młodszymi kolegami			
Zakłóciłeś porządek w jakimś miejscu publicznym np. w kinie			
Opuszczałeś szkołę bez usprawiedliwienia			
Piłes alkohol bez zgody rodziców			
Przechodziłeś przez miejsce, które należy obejść okreśną drogą (np. trawnik)			
Uszkodziłeś dla zabawy cudzą własność			
Ukrywałeś prawdę przed rodzicami odnośnie tego gdzie byłeś i z kim			
Pobiłeś kogoś bez wyraźnej przyczyny			
Przebywałeś całą noc poza domem, bez zgody rodziców			
Używałeś narkotyków /dopalaczy			
Wzięłeś coś wartościowego ze sklepu, bez zapłacenia			
Celowo uszkodziłeś jakąś rzecz w szkole np. książki, sprzęt sportowy itp.			
Rozmyślnie zniszczyłeś po kłótni z rodzicami coś wartościowego, co do nich należy			
Stosowałeś przemoc dla osiągnięcia swojego celu			

4. Zaznacz po jednej z odpowiedzi na każde z następujących pytań:	nikt	kilkoro	większość
Jak sądzisz, ile osób w twojej klasie pali czasem papierosy			
Jak sądzisz, ile osób w twojej klasie pije czasem alkohol			
Jak sądzisz, ile osób w twojej klasie zażywa czasem narkotyki /dopalacze			
Jak sądzisz, ile osób w twojej klasie stosuje czasem przemoc wobec kolegów			

Dziękujemy☺

ANKIETA DLA RODZICÓW

Szanowni Państwo, chcielibyśmy poznać Państwa zdanie na temat treści zawartych w szkolnym programie profilaktyki. Ankieta jest anonimowa, dlatego prosimy o szczerą odpowiedź. Prosimy o podkreślenie wybranej odpowiedzi.

1. Jakie treści powinny być zawarte w szkolnym programie profilaktycznym?

• Dotyczące: rozwiązywania konfliktów	Tak	Nie
• uzależnień od nikotyny	Tak	Nie
• uzależnień od alkoholu	Tak	Nie
• sięgania po dopalacze	Tak	Nie
• korzystania z Internetu	Tak	Nie
• problemów okresu dojrzewania	Tak	Nie
• radzenia sobie z sytuacjami trudnymi	Tak	Nie
• spędzania czasu wolnego	Tak	Nie
• inne (proszę napisać jakie)		

.....
.....

2. Czy Pani/Pana zdaniem treści i wynikające z nich działania zawarte w szkolnym programie profilaktycznym powinny być również skierowane do rodziców

Tak **Nie**

*Jeśli wybrał/a Pan/Pani odpowiedź **Tak** proszę odpowiedzieć na pytania 3 i 4*

3. Jakie problemy powinny być poruszone w trakcie spotkań z rodzicami?

.....
.....

4. Jaka forma zajęć odpowiada Panu/Pani najbardziej?

• prelekcja	Tak	Nie
• warsztaty	Tak	Nie
• zajęcia z cyklu „Szkoła dla rodziców”	Tak	Nie
• inna (proszę napisać jaka)		

.....
.....

Dziękujemy za udzielone odpowiedzi!!!